

Valtioneuvoston oikeuskansleri

Kantelu Oulaskankaan sairaalan erikoissairaanhoidon ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen lakkauttamisesta

Oulaisten kaupunki haluaa tällä kantelulla tuoda esille epäkohdat sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemasta lakiesityksestä terveydenhuoltolain muuttamisesta koskien erityisesti ympärivuorokautista terveydenhuollon päivystystä sekä leikkaustoimintaa koskevaa säätelyä.

Sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi esitetään, että jatkossa kullakin hyvinvointialueella voisi olla yksi nimetyllä paikkakunnalla sijaitseva yliopistollinen sairaala tai keskussairaala, jossa on väestölle avointa ja sairaalan toiminnan varmistavaa monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä. Esityksen mukaan ympärivuorokautinen monierikoisalainen yhteispäivystys ja sen mahdollistama vaativa kirurgia loppuisivat Oulaisissa (Oulaskankaan sairaala), Salossa ja Valkeakoskella. Salon ja Valkeakosken sairaaloiden profiili ja toiminta on hyvin erilaista omilla hyvinvointialueillaan verrattuna Oulaskankaan sairaalaan. Salon sairaalassa ei tehty vuonna 2023 keskittämistyönjakoasetuksen mukaisia leikkauksia lainkaan. Em. sairaalassa on ilta-aikaan leikkaussalivalmius, mutta yöaikaista valmiutta ei ole. Valkeakosken sairaalassa ei niin ikään tehty vuonna 2023 keskittämistyönjakoasetuksen mukaisia leikkauksia lainkaan eikä sairaalassa ole ilmoitettu olevan leikkaussalivalmiutta ilta- tai yöaikaan. Sairaaloita ei voi tarkastella samankaltaisina yksikköinä vaan niiden merkitys tulee tarkastella hyvinvointialueen näkökulmasta ja tarpeesta.

Kaupunki näkee vahvasti, että ministeriön esityksen toteutuminen on vastoin perustuslain 6 § 1 momentin mukaista ihmisten yhdenvertaisuutta lain edessä ja lakiehdotusta on arvioitava uudelleen ennen lainsäädännön voimaantuloa.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde on maantieteellisesti laaja alue ja Oulaskankaan sairaala palvelee noin 120 000 asukasta Pohteen eteläisellä alueella. Alue on väkimäärältään suurempi kuin Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueet ja lähes yhtä suuri kuin

Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon hyvinvointialueet. Pohteen väestömäärän en-
nustetaan kasvavan ja väestön ikääntyvän vuoteen 2040 mennessä

Ministeriön esityksen tavoitteena on vahvistaa Suomen kansallista erikois-
sairaanhoidon sairaaloiden ja ympärivuorokautisten päivystysten palvelu-
verkkoa siten, että se pystyy laadukkaasti, potilasturvallisesti ja kestävästi
vastaamaan väestön palvelutarpeisiin nyt ja tulevaisuudessa. Tämä esityk-
sen tavoite ei toteudu miltään osin Oulaskankaan sairaalan ympärivuoro-
kautisen päivystyksen lakkauttamisella, jolla olisi merkittäviä vaikutuksia
alueen asukkaisiin, mutta myös mahdollisuuksiin turvata koko Pohjois-
Suomen vaativan erikoissairaanhoidon toimintaedellytykset. Lisäksi lakkaut-
tamisella heikennetään palvelun laatua ja hyvinvointialueen eteläisen osan
asukkaiden palvelujen saavutettavuutta sekä potilasturvallisuutta.

Terveydenhuoltolain 8 §:n mukaan terveydenhuollon toiminnan on oltava
laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. Järjestämislain 4 §:n
mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja ter-
veydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiak-
kaiden tarve edellyttää. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen
sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet
huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Ministeriön esityksessä todetaan, että
vaikka merkittäviä muutoksia palveluverkkoon tarvitaan nyt ja mahdollisesti
myös tulevana vuosina, on muutos toteutettava hallitusti. Niin ikään esityk-
sessä todetaan, että hyvinvointialueille ja yhteistyöalueille on tarkoituksen-
mukaista jättää tiettyä liikkumavaraa päivystyksensä ja niiden palveluvali-
koiman sekä sairaaloiden tarkoituksenmukaisen työnjaon järjestämiseen.

Edellä mainitut lain kohdat ja huomiot jäävät toteutumatta Oulaskankaan
päivystystoiminnan alasajossa. Näiden lisäksi esitys vie hyvinvointialueelta
mahdollisuuden ja liikkumavaran palveluiden yhdenvertaiseen toteuttami-
seen hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet huomioiden. Oulaskankaan ym-
päri vuorokautisen päivystyksen lakkautus lisää potilasmääriä Oulun yliopis-
tollisessa sairaalassa, jonka toiminta on jo valmiiksi ruuhkautunut. Palvelui-
den saavutettavuus heikentyisi merkittävästi eikä arvioitujen kustannus-
säästöjenkään toteutuminen ole realistista huomioiden lisääntyvät kuljetus-
ja matkakustannukset.

Ministeriön esitystä erikoissairaanhoidon keskittämisestä isoihin yksiköihin
perustellaan myös osaavan henkilöstöresurssin varmistamisella, jota nyt on
jouduttu korvaamaan osittain kalliilla vuokratyövoimalla esim. Oulaisissa.
Erikoissairaanhoidon yksiköiden lakkauttaminen johtaa hyvin todennäköi-
sesti myös siihen, että henkilökunta ei siirry isompiin yksiköihin töihin pitkien
työmatkojen vuoksi. Oulaskankaan sairaalassa työskentelee ammattilaisia
usealta paikkakunnalta ja työmatkat venyvät kohtuuttomiksi, jos erikoissai-
raanhoidon palvelut siirtyvät OYSiin. Työn profiilin muuttuminen erikoissai-
raanhoidosta perusterveydenhuoltoon ja vuodeosastotoimintaan heikentää
työmotivaatiota jo valmiiksi kriisiytyneessä terveydenhuollon resurssitilan-
teessa. Osaajia ei ole varaa menettää.

Huomioitavaa lisäksi on, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella sijaitsevan Raahen sairaalan ympärivuorokautinen päivystys on jo päätetty hyvinvointialueen toimesta muuttaa ilta-ajan ja viikonloppujen perusterveydenhuollon kiirevastaanotoksi 1.1.2025 alkaen. Tämä lisää entisestään Oulaskankaan päivystystoiminnan merkitystä ja roolia hyvinvointialueen eteläisen ja rannikon alueen asukkaiden palveluiden turvaamisessa.

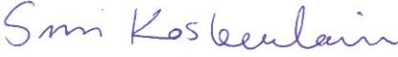
Ministeriön esityksen jälkeen sosiaali- ja terveysministeri on tarkentanut lakiesitystä linjauksilla, joiden mukaan Pietarsaassa ja Kouvolassa mahdollistettaisiin jatkossakin perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys. Pietarsaarta koskeva päätös tehtiin kielellisten oikeuksien toteutumisen varmistamiseksi ja Kouvolan osalta päätös perustettiin 80 000 väestöpohjaan. Näiden sairaaloiden osalta tehty päätös asettaa Oulaskankaan sairaalan ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen asiakkaat eri asemaan lain edessä väestöpohja ja maantieteelliset etäisyydet huomioiden, eikä tätä voida hyväksyä. Pohjois-Pohjanmaan eteläisimmistä osista tulee matkaa OYSin yhteispäivystykseen 164 kilometriä ja Oulaskankaalta OYSiin matkaa kertyy 100 kilometriä. Kouvolaan Kotkan keskussairaalaan on noin 55 kilometriä ja Pietarsaaresta Kokkolaan, jossa kaksikielinen palvelu on saatavissa, tulee vain 36 kilometriä.

Edellä esitettyjen perusteella Oulaisten kaupunki näkee välttämättömänä Oulaskankaan sairaalan monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystystoiminnan lakkauttamisesityksen uudelleen arviointia, jotta voidaan varmistua sosiaali- ja terveysministeriön esityksen yhdenvertaisuudesta muihin tehtyihin linjauksiin nähden sekä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen asukkaiden perustuslain ja terveydenhoitolain mukaisten oikeuksien toteutumisesta. Myös Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen johto ja luottamushenkilöt ovat lausunnoissaan nostaneet edellä esitettyjä argumentteja tuodessaan esille Oulaskankaan sairaalan keskeistä asemaa alueella OYSin lisäksi. Lainsäädännön kuuluisi mahdollistaa tarkoituksenmukaista toimintaa, ei estää sitä.

Lopuksi Oulaisten kaupunki haluaa painottaa, että Oulaskankaan sairaalassa tulee vähintään voida järjestää ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys, jotta maantieteellisesti laajan alueen palvelut ja niiden saavutettavuus voidaan turvata. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on hakenut sosiaali- ja terveysministeriöltä terveydenhuoltolain 50 §:n mukaisesta lupaa ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystyksen järjestämiseen. Ministeriö voi myöntää luvan, jos palvelujen saavutettavuus ja päivystyspisteiden väliset etäisyydet sitä edellyttävät eikä väestön tarvitsemia palveluja voida riittävästi turvata ensihoitopalvelun avulla. Edellä on esitetty useaan otteeseen, että luvan saamisen edellytykset täyttyvät kaikilta osin Oulaskankaan sairaalan osalta eikä luvan epääminen laillisilla perusteilla tulisi olla mahdollista.

30.9.2024

Oulaisten kaupunginhallituksen puolesta

Suvi Koskenlaine
vt. kaupunginjohtaja

Sari Myllykoski-Hanhela
talousjohtaja